

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 28/2012-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti E. F., K., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 215/2008 takto

r o z h o d o l :

Základné právo E. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 215/2008 p o r u š e n é n e b o l o .

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 28/2012-7 zo 17. januára 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť E. F., K. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 215/2008.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že predmetné konanie začalo 23. decembra 2008, keď podal okresnému súdu návrh na neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru vykonaného listom zamestnávateľa (S., s. r. o., K.) z 30. novembra 2008 a na náhradu mzdy s príslušenstvom; ani po uplynutí viac ako troch rokov vec nie je právoplatne skončená. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 215/2008 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 261,82 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. 1 SprV/39/2012 z 25. januára 2012 vyjadril predseda okresného súdu, v ktorom okrem iného uviedol:

«Sťažovateľ podal žalobu o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru na tunajšom súde dňa 23. 12. 2008. Dňa 8. 1. 2009 dal konajúci sudca pokyn pre jej doručenie na vyjadrenie žalovanému, ktorý svoje stanovisko doručil súdu dňa 27. 2. 2009.

V marci 2009 bolo určené pojednávanie na deň 5. 5. 2009. Ďalšie pojednávania sa uskutočnili v dňoch 11. 6. 2009 a 13. 7. 2009. Na druhom z uvedených pojednávanií bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá.

Dňa 2. 9. 2009 sa sťažovateľ proti rozsudku odvolal. Dňa 3. 9. 2009 bolo odvolanie zaslané na vyjadrenie právneho zástupcovi žalovaného a po doručení jeho stanoviska 30. 9. 2009 bol spis predložený dňa 5. 10. 2009 na rozhodnutie odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach. Z tohto súdu bol spis vrátený dňa 8. 2. 2010 s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok tunajšieho súdu zmenený a v časti zamietnutia náhrady mzdy zrušený a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená na ďalšie konanie.

Po doručení rozsudku odvolacieho súdu účastníkom konania bol 9. 3. 2010 určený termín pojednávania na deň 19. 4. 2010.

Dňa 16. 3. 2010 podal právny zástupca žalovaného proti rozhodnutiu Krajského súdu v Košiciach, ktorým zmenil rozsudok tunajšieho súdu, dovolanie. Z uvedeného dôvodu zrušil zákonný sudca dňa 22. 3. 2010 termín pojednávania, ktoré bolo vytýčené na deň 19. 4. 2010 a po vykonaní úkonov potrebných pred predložením spisu dovolaciemu súdu dal dňa 16. 4. 2010 pokyn pre predloženie spisu Najvyššiemu súdu SR v Bratislave, ktorému bol doručený dňa 30. 4. 2010.

Z dovolacieho súdu bol predmetný spis vrátený Krajskému súdu v Košiciach dňa 21. 3. 2011 s rozhodnutím, ktorým Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Košiciach zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach vrátil spis tunajšiemu súdu dňa 24. 6. 2011 s uznesením, ktorým rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dňa 8. 7. 2011 bolo zrušujúce uznesenie doručované účastníkom konania.

Dňa 31. 8. 2011 bola vypracovaná výzva pre ošetrojúcu lekárku sťažovateľa a tiež výzva pre právneho zástupcu žalovaného. Žiadané správy boli doručené 22. 9. 2011 a 12. 10. 2011.

Dňa 6. 12. 2011 doručil žalobca (sťažovateľ) „spresnenie návrhu na začatie konania“. Bezprostredne po jeho doručení dňa 9. 12. 2011 bolo určené pojednávanie na 12. 1. 2012. Pojednávanie sa uskutočnilo a z dôvodu doplnenia dokazovania znaleckým posudkom bolo odročené na neurčito.

Vzhľadom na vyššie uvedení chronológiu vo veci vykonaných úkonov tunajším súdom je preukázateľné, že dané konanie vykazuje sústredený a efektívny postup bez zbytočného odročovania vytyčených pojednávaní. Konanie na odvolacom a dovolacom súde pritom nie som oprávnený hodnotiť ani posudzovať...»

Rovnaké skutočnosti z obsahu súdneho spisu zistil aj ústavný súd a na doplnenie uvádza, že:

Okresný súd rozsudkom č. k. 28 C 215/2008-71 z 13. júla 2009 návrh sťažovateľa zamietol.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 372/2009-93 zo 16. decembra 2009 zmenil rozsudok prvostupňového súdu tak, že určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru vykonané listom zamestnávateľa z 30. novembra 2008 je neplatné, a zároveň zrušil tento rozsudok, pokiaľ ním bola zamietnutá žaloba o náhradu mzdy, a v tomto rozsahu vrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 5 Cdo 99/2010-123 zo 16. februára 2011 zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že *„si nežadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov..., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné...“*.

Krajský súd uznesením č. k. 5 Co 92/2011-136 z 18. mája 2011 zrušil rozsudok prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že povinnosťou okresného súdu bude doplniť dokazovanie.

Ústavný súd poznamenáva, že znalecké dokazovanie na posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa dosiaľ nariadené nebolo. Krajský súd vo svojom poslednom rozsudku toto uviedol len ako jednu z viacerých možností (zdravotná dokumentácia, výsluch ošetrojúceho lekára, znalecký posudok), ktorými možno dokazovanie doplniť. Správa ošetrojúceho lekára sťažovateľa bola okresnému súdu doručená 22. septembra 2011. Na pojednávaní konanom 12. januára 2012 okresný súd uložil odporcovi oznámiť ďalšie skutočnosti potrebné pre jeho rozhodnutie; účastníci konania uviedli, že ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nemajú.

Sťažovateľ v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu z 10. februára 2012 uviedol, že „z *opatrnosti*“ dopĺňa svoju sťažnosť aj o odporcu v 2. rade – najvyšší súd, pričom žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 99/2010 porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a aby mu prikázal zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 €.

Podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa návrh neodložil alebo neodmietol, prijme sa na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

Ústavný súd je viazaný rozsahom vymedzeným vo výroku uznesenia č. k. III. ÚS 28/2012-7 zo 17. januára 2012 o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, preto o návrhu sťažovateľa na „rozšírenie“ sťažnosti nerozhodoval.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 215/2008.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho

poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy s príslušenstvom. Aj keď takéto konania tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, možno konštatovať, že v danom prípade ide o zložitejšiu vec, keďže každý zo všeobecných súdov vec inak právne posúdil, čo malo v konečnom dôsledku vplyv aj na doterajšiu dĺžku konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil, žeby sa sťažovateľ neprimeraným spôsobom podieľal na priet'ahoch v konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov.

Súdne konanie sa začalo 23. decembra 2008 podaním žaloby sťažovateľa o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy s príslušenstvom a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Okresný súd 13. júla 2009 meritórne rozhodol, avšak jeho rozhodnutie bolo po podaní opravných prostriedkov účastníkmi konania v celom rozsahu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie (pozri stranu 4 tohto nálezu).

Od 24. júna 2011 (vrátenie veci) okresný súd konal vo veci plynulo, zabezpečoval dôkazy a vykonal ďalšie pojednávanie. Úkony okresného súdu smerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, čo je hlavným účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a jeho postup sa zjavne nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Ako už bolo uvedené, v danom prípade ide o zložitejšiu vec, keďže každý zo všeobecných súdov vec inak právne posúdil, čo ovplyvnilo aj doterajšiu dĺžku konania. Krajský súd rozhodoval vo veci po dvoch mesiacoch od jej predloženia a najvyšší súd rozhodol vo veci po desiatich mesiacoch od jej predloženia.

V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, I. ÚS 92/03, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, III. ÚS 103/05). V prípade, keď ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevysloví porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, III. ÚS 30/03, III. ÚS 26/2011) alebo návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 17/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 199/02).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 28 C 215/2008 porušené nebolo.

Keďže sťažovateľ nebol v konaní pred ústavným súdom úspešný, ústavný súd mu nepriznal finančné zadostučinenie, priznanie ktorého sa viaže na vyslovenie porušenia

základného práva alebo slobody všeobecným súdom, a ani úhradu trov konania (podobne napr. II. ÚS 214/03, IV. ÚS 244/04).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2012